

Karcinogénne faktory, mutagénne faktory a reprodukčne toxické faktory pri práci (KF, MF alebo RTF)

– vyjadrenia ÚVZ SR ku konkrétnym zaslaným otázkam súvisiacim s NV SR č. 121/2024 Z. z.

Formaldehyd	Vyjadrenie ÚVZ SR
<p>Manipulácia s formaldehydom v ambulanciách napr. dermatovenerologická, gynekologická, endoskopická. Opakovane sme boli dotazovaní zo strany klientov, či je nutné schvaľovať manipuláciu s 4-10 % roztokom formaldehydom ako karcinogénom kat. 1B v ambulanciách. Jedná sa o krátkodobú expozíciu pri vkladaní a fixácii natívnych vzoriek tkanív do skúmaviek, alebo odberových nádob. Niektoré ambulancie už pred 01.06.2024 žiadali o schválenie práce s formaldehydom ako s karcinogénom kat. 1B, ale obdržali z RÚVZ len rozhodnutie o schválení prevádzkových poriadkov pre prácu s karcinogénmi. (Samozrejme to platilo len v období, keď sa ešte schvaľovali prevádzkové poriadky) bez rozhodnutia o schválení manipulácie, alebo obdržali odpoveď, že kvôli minimálnym množstvám sa práca s karcinogénmi nebude schvaľovať.</p> <p>Podľa nášho názoru takáto činnosť podlieha schvaľovaniu podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. a zároveň musí byť na pracovisku osoba odborne spôsobilá pre prácu s toxickými látkami, nakoľko formaldehyd je klasifikovaný ako akútne toxická látka.</p> <p>Otázka: Preto si dovoľujeme overiť, či existuje nejaké usmernenie, podľa ktorého by schvaľovanie manipulácie s karcinogénnymi faktormi podliehalo aj množstvu ktorému je zamestnanec exponovaný?</p>	<p>Áno, manipulácia s formaldehydom podlieha schvaľovaniu orgánom verejného zdravotníctva podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon 355/2007 Z. z.“), ak je súčasťou pracovných činností.</p> <p>Zároveň musí byť na pracovisku osoba odborne spôsobilá na prácu s toxickými látkami, nakoľko formaldehyd je klasifikovaný v triede nebezpečnosti akútnej toxicity ako akútne toxická látka kategórie 3. Množstvo nie je limitované, posudzuje sa práca spojená s expozíciou. V posudku o riziku treba samozrejme posúdiť úroveň, druh a trvanie expozície (t. j. intenzitu, frekvenciu, trvanie, cesty vstupu do organizmu).</p> <p>Kritériá klasifikácie pre zmesi z hľadiska karcinogenity sú uvedené v prílohe I nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1272/2008/ES (CLP):</p> <p>„3.6.3. Kritériá klasifikácie pre zmesi.</p> <p>3.6.3.1. Klasifikácia zmesí, keď sú dostupné údaje pre všetky zložky alebo len pre niektoré zložky zmesi.</p> <p>3.6.3.1.1. Zmes sa klasifikuje ako karcinogén, keď aspoň jedna jej zložka bola klasifikovaná ako karcinogén kategórie 1A, kategórie 1B alebo kategórie 2 a je prítomná v množstve zodpovedajúcom generickému koncentračnému limitu, ako je uvedené v tabuľke 3.6.2 pre kategóriu 1A, kategóriu 1B a kategóriu 2, alebo vo vyššom množstve.</p>

<p>Otázka: Ak sa skladujú originálne zabalené chemické látky, alebo zmesi, ktoré obsahujú karcinogénne faktory, pri ktorých nedochádza k priamej expozícii zamestnancov, je potrebné schvaľovať prácu s karcinogénnymi faktormi?</p>	<p><i>Tabuľka 3.6.2 Generické koncentračné limity zložiek zmesí klasifikovaných ako karcinogénnych, ktoré vedú ku klasifikácii zmesi.</i> <i>Generické koncentračné limity, ktoré vedú ku klasifikácii zmesi ako:</i> <i>Karcinogén kategórie 1A $\geq 0,1$ %</i> <i>Karcinogén kategórie 1B $\geq 0,1$ %</i> <i>Karcinogén kategórie 2 $\geq 1,0$ % (poznámka 1)</i> <i>Poznámka: Koncentračné limity uvedené v tabuľke platia pre tuhé látky a kvapaliny (hmotnostné jednotky), ako aj pre plyny (objemové jednotky).</i> <i>Poznámka 1: Ak je v zmesi prítomný karcinogén kategórie 2 ako zložka v koncentrácii $\geq 0,1$ %, zmes musí mať na požiadanie dostupnú kartu bezpečnostných údajov.“</i></p> <p>Ak nie sú známe údaje o všetkých zložkách zmesi, postupuje sa podľa ďalších ustanovení nariadenia CLP v prílohe I - 3.6.3. Kritériá klasifikácie pre zmesi.</p> <p>Nie. Ak nie je expozícia pri práci, tak nie je zdravotné riziko pri práci. V posudku o riziku je ale potrebné riešiť nepredvídateľné expozície v prípade nehody (rozbitie, poliatie a pod.).</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).</i></p>
<p>Tvrdé drevo</p>	<p>Vyjadrenie ÚVZ SR</p>
<p>Dotazy máme aj od firiem, kde sa pracuje s tvrdým drevom, prípadne s doskami typu MDF, drevotrieskou, ktoré môžu obsahovať aj prímies z tvrdého dreva. Na niektorých RÚVZ sú činnosti schvaľované ako pracovná činnosť v expozícii karcinogénnym faktorom kat. 1A, niekde nie.</p> <p>Otázka: Podliehajú pracoviská, kde sa pracuje s tvrdým drevom,</p>	<p>Áno, lebo dochádza k expozícii prachu z tvrdého dreva.</p> <p>Vid' príloha č. 1 k NV SR č. 121/2024 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym faktorom, mutagénnym faktorom alebo reprodukčne toxickým faktorom pri práci (ďalej len „NV SR č. 121/2024 Z. z.“):</p> <p>„Zoznam látok, zmesí a pracovných procesov s rizikom chemickej</p>

<p>prípadne s drevotrieskami s % podielom tvrdého dreva, ako pracovné činnosti v expozícii karcinogénnym faktorom kat. 1A schvaľovaniu podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z.?</p> <p>Týka sa schvaľovanie aj firiem, ktorých zamestnanci priamo nepracujú s tvrdým drevom, ale ich zamestnanci vykonávajú činnosti v spoločných priestoroch a sú sekundárne exponovaní pevnému aerosólu z tvrdého dreva?</p>	<p><i>karcinogenity</i></p> <p><i>5. Práca, pri ktorej dochádza k expozícii zamestnancov prachu z rôznych druhov tvrdého dreva.“</i></p> <p><i>Vysvetlivky k tabuľkám v prílohe č. 2 k NV SR č. 121/2024 Z. z.</i></p> <p><i>„26) Ustanovuje sa ako inhalovateľná frakcia: Ak sa prach z tvrdého dreva zmieša s iným drevným prachom (mäkké drevo), pre všetky druhy prachu z dreva, ktoré sú prítomné v zmesi, uplatňuje sa NPEL pre prach z tvrdého dreva.“</i></p> <p>V princípe áno, ak sú zamestnanci (a musia byť?) exponovaní. Treba to na pracovisku riešiť, lebo expozícia iných zamestnancov je nežiadúca. Je to proti princípom NV SR č. 121/2024 Z. z. Má sa zabrániť expozícii a ak je nutné pracovať s karcinogénmi, tak má byť minimalizovaná miera expozície aj počet exponovaných zamestnancov.</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).</i></p>
<p>Motorové palivá s obsahom benzénu (čerpacie stanice)</p>	<p>Vyjadrenie ÚVZ SR</p>
<p>Vzťahuje sa súhlas podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. na manipuláciu s karcinogénnymi faktormi pre expozíciu zamestnancov čerpacích staníc, ak pohonné hmoty sú skladované v tankoch?</p>	<p>Nie, súhlas orgánu verejného zdravotníctva nie je pre zamestnancov čerpacích staníc povinný; neuplatňuje sa povinnosť predkladať orgánu verejného zdravotníctva na posúdenie návrhy na činnosti na pracovisku spojené s expozíciou CMR látkam. Dôvodom je, že hoci platia ustanovenia na obmedzenie používania benzénu, uplatňuje sa výnimka na obsah benzénu ≤ 1% v motorových palivách (smernica 98/70/ES, príloha I Environmentálne špecifikácie predávaných palív používaných vo vozidlách vybavených zážihovými motormi).</p> <p>Umožňuje sa používať takéto pohonné palivá širokou verejnosťou.</p>

To znamená, že ak fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba používa palivá do áut, do motorových stacionárnych zariadení, na ktoré sa vzťahuje výnimka pre širokú verejnosť uvedená v prílohe XVII nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH), je možné ho považovať tiež za spotrebiteľa, t. j. patrí do širokej verejnosti. Fyzická osoba – podnikateľ alebo právnická osoba v takom prípade nie je povinná postupovať podľa § 52 ods. 1 písm. b) v spojení s § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z.; orgánu verejného zdravotníctva nepredkladá na posúdenie návrh na činnosti spojené s expozíciou pri výrobe, spracovaní, manipulácii, skladovaní, preprave a zneškodňovaní karcinogénnych, mutagénnych alebo reprodukčne toxických faktorov na pracovisku.

Príloha XVII REACH: Položka 5. Benzén

„1. Nesmie sa použiť v hračkách alebo súčiastiach hračiek, ak koncentrácia benzénu vo voľnom stave prekračuje 5 mg/kg (alebo 0,0005 %) hmotnosti hračky alebo súčasti hračky.

2. Hračky a súčasti hračiek, ktoré nie sú v súlade s odsekom 1, sa nesmú uviesť na trh.

3. Nesmie sa uviesť na trh ani použiť:

— ako látka,

— ako zložka iných látok alebo v zmesiach, v koncentráciách rovnajúcich sa alebo vyšších ako 0,1 % hmotnosti.

4. Avšak odsek 3 sa nevzťahuje na:

a) motorové palivá, na ktoré sa vzťahuje smernica 98/70/EHS;

b) látky a zmesi určené na použitie v priemyselných procesoch, v ktorých nedochádza k emisii benzénu v množstvách prekračujúcich hodnoty stanovené v platných právnych predpisoch;

c) zemný plyn uvádzaný na trh na používanie spotrebiteľmi, ak koncentrácia benzénu zostáva nižšia ako 0,1 objem. % (objem/objem).“

Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so

	<i>sídlom v Banskej Bystrici).</i>
Motorové palivá s obsahom benzénu (kosenie motorovou kosačkou, pílenie motorovou pilou)	Vyjadrenie ÚVZ SR
<p>Pri niektorých pracovných činnostiach napr. pri kosení, pílení motorovými kosačkami, pilami dochádza k ručnému prelievaniu benzínu.</p> <p>Otázka: Sú zamestnávateľia povinní žiadať o súhlas na manipuláciu s karcinogénnymi faktormi, pri takýchto činnostiach podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z.?</p>	<p>Áno - v prípade ak ide o pravidelnú pracovnú činnosť. V posudku o riziku treba samozrejme posúdiť úroveň, druh a trvanie expozície (t. j. intenzitu, frekvenciu, trvanie, cesty vstupu do organizmu). Predpokladáme, že často pôjde o expozíciu na úrovni kategórie 1 alebo 2.</p> <p>Nie - ak sa uvedená činnosť vykonáva na úrovni používania motorového benzínu alebo nafty širokou verejnosťou, je možné ho považovať za spotrebiteľa; platí vyjadrenie k predchádzajúcej otázke.</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).</i></p>
Oxid uhoľnatý (CO) – sekundárna expozícia zamestnancov	Vyjadrenie ÚVZ SR
<p>Sekundárna expozícia zamestnancov reprodukčne toxickým látkam. Máme pracovisko, kde zamestnanci nášho klienta, ktorá je dodávateľskou firmou služieb, sú exponovaní CO na pracovisku objednávateľa.</p> <p>Otázka: Sú zamestnávateľia, ktorých zamestnanci sú sekundárne vystavení, povinní žiadať o súhlas na manipuláciu s reprodukčne toxickými látkami, prípadne karcinogénnymi alebo mutagénnymi faktormi, podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z.?</p>	<p>Podstatné je, či sú exponovaní, či vykonávajú pracovné činnosti spojené s expozíciou CO. Ak áno, potom sú zamestnávateľia povinní žiadať o súhlas na manipuláciu s reprodukčne toxickými faktormi.</p> <p>Otázka je, či musia byť exponovaní. Treba to na pracovisku riešiť, lebo expozícia iných zamestnancov je nežiaduca. Je to proti princípom NV SR č. 121/2024 Z. z. Má sa zabrániť expozícii a ak je nutné pracovať s reprodukčne toxickými látkami, tak má byť minimalizovaná miera expozície aj počet exponovaných zamestnancov.</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).</i></p>

Kyselina boritá (nebezpečné lieky)	Vyjadrenie ÚVZ SR
<p>Medzi reprodukčne toxické látky sú zaradené i kyselina boritá aj borax (klasifikované ako reprodukčne toxická látka kat.1B (H360, H360FD)). Sú voľne predajné, dostupné aj na internete.</p> <p>Otázka: Pracovná činnosť v zdravotníckych zariadeniach kde sa používajú (napr. na vytieranie sooru z úst novorodencov, bude podliehať súhlasu na manipuláciu s reprodukčne toxickými látkami? Prípadne príprava roztokov v lekárňach). Bude možné tieto prípravky naďalej voľne predávať? Alebo to bude nejakým obmedzené? Podľa NV SR č. 121/2024 Z. z. by prípravky s obsahom tetraboritanu sodného alebo kyseliny bóritej mali byť zaradené medzi tzv. nebezpečné lieky. <i>Nebezpečný liek je liek, ktorý obsahuje karcinogénne faktory, mutagénne faktory alebo reprodukčne toxické faktory.</i></p>	<p>NV SR č. 121/2024 Z. z. nezakazuje používanie nebezpečných liekov, ale ustanovuje princípy, pravidlá na ochranu zdravia pred rizikami z expozície CMR. Veľa liekov napr. cytostatiká, niektoré hormonálne prípravky, prípravky na imunitný systém, sú klasifikované ako CMR. Aj kyselina boritá a jej zlúčeniny patria medzi tieto CMR látky. Je potrebné postupovať v zmysle ustanovení NV SR č. 121/2024 Z. z.; nahrádzať všade tam, kde sa dá a ak sa nedá nahradiť, tak minimalizovať expozíciu, počty exponovaných zamestnancov, atď. Zakázaná je práca s CMR látkami do 18 rokov. Pri liečení platia požiadavky na lieky a poskytovanie zdravotnej starostlivosti v zmysle platných legislatívnych úprav.</p> <p>Je pravda, že niektoré štáty sú aktívne v obmedzovaní používania liekov na báze kyseliny bóritej. Napr. v Kanade vyšlo viacero usmernení, opatrení na obmedzenie.</p> <p><u>Poznámka k nebezpečným liekom:</u> V smernici Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/431 transponovanej do NV SR č. 121/2024 Z. z. sa upozorňuje na nutnosť znižovania expozície nebezpečným liekom z hľadiska CMR rizík. Niektoré nebezpečné lieky obsahujú jednu alebo viacero látok, ktoré spĺňajú kritériá pre klasifikáciu ako karcinogénne (kategória 1A alebo 1B), mutagénne (kategória 1A alebo 1B) alebo reprodukčne toxické (kategória 1A alebo 1B) podľa nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1272/2008, a preto patria do rozsahu pôsobnosti smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/37/ES. Európskej komisii bolo uložené vypracovať definíciu nebezpečných liekov a pripraviť zoznam nebezpečných liekov do 5. apríla 2025. V súčasnosti je k dispozícii zoznam nebezpečných liekov vypracovaný v dokumente ETUI, ktorý môže byť nápomocný pri ochrane zdravia pri práci. Vid': Ian Lindsley and Tony Musu. The ETUI's list of hazardous medicinal products (HMPs) including cytotoxics and based on the EU CLP</p>

	<p>classification system of Carcinogenic, Mutagenic and Reprotoxic (CMR) substances. ETUI: Brussels. 2022. 42 pp. Dostupné: https://www.etui.org/sites/default/files/2022-10/The%20ETUI%27s%20list%20of%20hazardous%20medicinal%20products%20%28HMPs%29_2022.pdf</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).</i></p>
Kovový nikel	Vyjadrenie ÚVZ SR
<p>Dovolíme si upozorniť, že v prílohe č. 2 k NV SR č. 121/2024 Z. z. pod položkou 31 je uvedená ako chemická látka, pre ktorú je stanovený NPEL <i>Zlúčeniny Niklu</i>. V NV SR č. 356/2006 Z. z. pod položkou 31 bol pôvodne uvedený nikel a zlúčeniny niklu. Už sa ozval klient, ktorý používa práškovú zmes s obsahom čistého niklu, že naňho sa NPEL nevzťahuje, nakoľko nepoužíva zlúčeniny niklu, ale čistý nikel.</p> <p>Otázka: NPEL je stanovené len pre zlúčeniny niklu a na nikel samostatný sa nevzťahuje?</p>	<p>U čistého kovového niklu neboli dokázané CMR účinky. Je ale klasifikovaný ako senzibilizujúca látka na kožu v 1. kategórii. Vdychovanie niklového prachu, aerosólu môže mať za následok zmeny v nosohltane a epiteli dýchacích ciest. Chronické zmeny môžu zahŕňať rinitídu, polypy, astmu alebo pľúcnu fibrózu.</p> <p>Hodnotenie účinkov Ni a jeho zlúčenín podľa EÚ konzorcia na hodnotenie Ni a jeho zlúčenín z hľadiska účinkov na zdravie je verejne dostupné. Vid': https://www.nickelconsortia.eu/assets/files/consortia/Classification/210603-Classification%20summary%20table-%20FINAL-REVISED.pdf</p> <p>Stanovené NPEL v NV SR č. 121/2024 Z. z. sa vzťahuje na zlúčeniny niklu. Rozdiely v hodnotení expozície, stanoveniu NPEL kovovému Ni vo svete dokumentuje prehľad dostupný na: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK598315/table/T001.003_1/?report=objectonly</p> <p>Z hľadiska posudzovania zdravotného rizika treba postupovať podľa definovaných vlastností a účinkov prachu niklu.</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).</i></p>

Predkladanie návrhov orgánu verejného zdravotníctva na činnosti spojené s expozíciou pri výrobe, spracovaní, manipulácii, skladovaní, preprave a zneškodňovaní KF, MF alebo RTF na pracovisku	Vyjadrenie ÚVZ SR
<p>Podľa § 52 ods. 1 písm. b) v spojení s § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. je zamestnávateľ povinný predkladať návrhy na činnosti na pracovisku spojené s expozíciou pri výrobe, spracovaní, manipulácii, skladovaní, preprave a zneškodňovaní látok alebo zmesí, ktoré spĺňajú kritériá klasifikácie ako</p> <ul style="list-style-type: none"> - karcinogén kategórie 1A alebo kategórie 1B podľa osobitného predpisu, alebo látok, zmesí alebo pracovných procesov s rizikom chemickej karcinogenity uvedených v osobitnom predpise alebo látok alebo zmesí uvoľňovaných v pracovných procesoch, ktoré sú uvedené v osobitnom predpise (ďalej len „karcinogénny faktor“), - látok alebo zmesí, ktoré spĺňajú kritériá klasifikácie ako mutagén zárodočných buniek kategórie 1A alebo kategórie 1B podľa osobitného predpisu (ďalej len „mutagénny faktor“), - látok alebo zmesí, ktoré spĺňajú kritériá klasifikácie ako reprodukčne toxická látka kategórie 1A alebo kategórie 1B podľa osobitného predpisu (ďalej len „reprodukčne toxický faktor“). <ol style="list-style-type: none"> 1. Týka sa táto povinnosť explicitne uvedených činností – výroba, spracovanie, manipulácia, skladovanie, preprava a zneškodňovanie? 2. Týka sa táto povinnosť aj látok, zmesí alebo pracovných procesov s rizikom chemickej karcinogenity uvedených v prílohe č. 1 k NV SR č. 121/2024 Z. z., aj látok alebo zmesí uvoľňovaných v pracovných procesoch, ktoré sú uvedené v prílohe č. 1 k NV SR 121/2024 Z. z.? 3. Týka sa táto povinnosť konkrétne napr. práce, pri ktorej dochádza k expozícii výfukovým emisiám zo vznetových naftových motorov? 	<p>Na všetky Vaše otázky, ktoré sa týkajú povinnosti zamestnávateľa (podľa § 52 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z.) predložiť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva návrh na posúdenie činností, ktoré sú spojené s výrobou, spracovaním, manipuláciou, skladovaním, prepravou a zneškodňovaním karcinogénnych faktorov, mutagénnych faktorov alebo reprodukčne toxických faktorov, je odpoveď áno. Samozrejme v prípade, že zamestnanci sú pri práci exponovaní uvedeným faktorom; je to zrejme z citácie § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z., ktorú uvádzate. Posúdenie zdravotného rizika pri expozícii zamestnancov uvedeným faktorom je súčasťou posudku o riziku, ktorý pre zamestnávateľa vypracuje pracovná zdravotná služba.</p>

<p>4. Má túto povinnosť zamestnávateľ, keď pri zváraní legovanej ocele dochádza k inhalačnej expozícii niklu?</p> <p>5. Má túto povinnosť zamestnávateľ, keď pri pracovnom procese pri plynových peciach dochádza k expozícii oxidu uhoľnatému, ktorý vzniká nedokonalým spaľovaním zemného plynu?</p> <p>Doplňujúca otázka: V NV SR č. 356/2006 Z. z. o ochrane zdravia zamestnancov pred rizikami súvisiacimi s expozíciou karcinogénnym a mutagénnym faktorom pri práci v prílohe č. 2 v tabuľke č. 1 por. č. 30 bola uvedená TSH pre nikel a jeho zlúčeniny inhalovateľná frakcia 0,5 mg.m⁻³. V NV SR č. 121/2024 Z. z. v prílohe č. 2 v tabuľke č. 2 por. č. 2 je uvedený NPEL pre zlúčeniny niklu inhalovateľná frakcia 0,1 mg.m⁻³ (do 17.1.2025). Aký NPEL platí pre nikel? Napr. pri expozícii pri rezaní, otryskávaní, príp. brúsení legovanej ocele.</p>	<p>Odpoveď: U čistého kovového niklu neboli dokázané CMR účinky. Je ale klasifikovaný ako senzibilizujúca látka na kožu v 1. kategórii. Vdychovanie niklového prachu, aerosólu môže mať za následok zmeny v nosohltane a epiteli dýchacích ciest. Chronické zmeny môžu zahŕňať rinitídu, polypy, astmu alebo pľúcnu fibrózu. Hodnotenie účinkov Ni a jeho zlúčenín podľa EÚ konzorcia na hodnotenie Ni a jeho zlúčenín z hľadiska účinkov na zdravie je verejne dostupné. Vid': https://www.nickelconsortia.eu/assets/files/consortia/Classification/210603-Classification%20summary%20table-%20FINAL-REVISED.pdf Stanovené NPEL v NV SR č. 121/2024 Z. z. sa vzťahuje na zlúčeniny niklu. Rozdiely v hodnotení expozície, stanoveniu NPEL kovovému Ni vo svete dokumentuje prehľad dostupný na: https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK598315/table/T001.003_1/?report=objectonly Z hľadiska posudzovania zdravotného rizika treba postupovať podľa definovaných vlastností a účinkov prachu niklu.</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s doc. MUDr. E. Fabiánovou, PhD. (RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici).</i></p>
<p>Chróm (VI) a jeho zlúčeniny Zlúčeniny niklu</p>	<p>Vyjadrenie ÚVZ SR</p>
<p>Podlieha zváranie a brúsenie výrobkov z nerezového materiálu (Cr, Ni) schváleniu a vydaniu rozhodnutia na spracovanie a manipuláciu karcinogénnych faktorov? Odpovede RÚVZ sa</p>	<p>Zamestnávateľ je povinný (podľa § 52 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z.) predložiť príslušnému orgánu verejného zdravotníctva návrh na posúdenie činností na pracovisku spojených s expozíciou pri výrobe,</p>

<p>líšia, preto Vás prosíme o vyjadrenie.</p>	<p>spracovaní, manipulácii, skladovaní, preprave a zneškodňovaní karcinogénnych faktorov, mutagénnych faktorov alebo reprodukčne toxických faktorov, ktoré sú v § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. jednoznačne definované. Samozrejme v prípade, že zamestnanci sú pri práci exponovaní uvedeným faktorom. Chróm (VI) a zlúčeniny chrómu sú klasifikované ako karcinogén kategórie 1A a mutagén kategórie 1B; zlúčeniny niklu sú klasifikované ako karcinogén kategórie 1A. Posúdenie zdravotného rizika pri expozícii zamestnancov uvedeným faktorom na pracovisku je súčasťou posudku o riziku, ktorý pre zamestnávateľa vypracuje pracovná zdravotná služba. Posudok o riziku je súčasťou návrhu, ktorý zamestnávateľ predloží na posúdenie príslušnému orgánu verejného zdravotníctva podľa § 52 ods. 1 písm. b) zákona č. 355/2007 Z. z.</p>
<p>Zákaz používať KF, MF alebo RTF pri výchove a vzdelávaní na stredných školách</p>	<p>Vyjadrenie ÚVZ SR</p>
<p>Riaditeľka Strednej zdravotníckej školy žiada o výklad § 3 ods. 5 NV SR č. 121/2024 Z. z. resp. možnosť udelenia výnimiek, nakoľko:</p> <p>„Karcinogénne faktory, mutagénne faktory alebo reprodukčne toxické faktory sa nemôžu používať pri výchove a vzdelávaní na základných školách a stredných školách. Držitelia osvedčenia o spôsobilosti vykonávať výskum a vývoj ich môžu používať len na základe schválenia orgánom verejného zdravotníctva podľa § 6“.</p> <p>Predmetné karcinogénne, mutagénne a reprodukčne toxické faktory používajú hlavne pri výučbe v odboroch zdravotnícky laborant a farmaceutický laborant. Žiaci sú oboznámení s kartou bezpečnostných údajov a dodržiavaním BOZP. T. č. predmetné chemické faktory nepoužívajú, ale majú ich v učebných osnovách. RÚVZ nie je kompetentný podávať právny výklad nariadenia ani udeľovať výnimky.</p>	<p>Zákaz používať karcinogénne faktory a mutagénne faktory pri výchove a vzdelávaní na stredných školách bol účinný od 01.06.2006 v NV SR č. 356/2006 Z. z. (§ 3 ods. 4 a 5) v rovnakom znení ako aj v platnom NV SR č. 121/2024 Z. z. (§ 3 ods. 4 a 5).</p> <p>V NV SR č. 121/2024 Z. z. sa tento zákaz rozšíril o reprodukčne toxické faktory.</p> <p>Zákaz pre zamestnávateľa pridelovať mladistvému zamestnancovi prácu, pri ktorej by „bol vystavený škodlivému pôsobeniu nebezpečných chemických látok a nebezpečných chemických zmesí, najmä toxických, <u>karcinogénnych, mutagénnych, ktoré môžu spôsobiť genetické poškodenie</u>, poškodenie nenarodeného dieťaťa, <u>ohrozenie jeho budúceho reprodukčného vývoja</u> alebo ktoré môžu mať iný chronický vplyv na jeho zdravie“ je súčasťou NV SR č. 286/2004 Z. z. (§ 3 ods. 3 písm. b) a príloha č. 1 – časť 1.3 písm. a) body 13 až 15 NV SR č. 286/2004 Z. z.).</p>

<p>V prílohe Vám zasielame žiadosť aj zoznam chemických látok a zmesí s H vetami, nakoľko predmetné látky sú súčasťou učebných osnov pre vzdelávanie na zdravotníckej škole a v praxi v zdravotníckych zariadeniach.</p>	<p>Zoznam prác a pracovísk, ktoré sú zakázané mladistvým zamestnancom (príloha č. 1 k NV SR č. 286/2004 Z. z.) Práce a pracoviská so škodlivými chemickými látkami, ktoré sú klasifikované podľa osobitného predpisu v triedach a kategóriách nebezpečnosti: 13. <u>karcinogenita</u> kategórie nebezpečnosti 1A, 1B alebo 2 (H 350, H 350i, H 351) 14. <u>mutagenita zárodočných buniek</u> kategórie nebezpečnosti 1A, 1B alebo 2 (H 340, H 341) 15. <u>reprodukčná toxicita</u> kategórie nebezpečnosti 1A alebo 1B (H 360, H 360F, H 360D, H 360FD, H 360Fd, H 360Df)</p> <p>Poznámka: Zamestnávateľ je fyzická osoba alebo právnická osoba, „ktorá uskutočňuje <u>praktické vyučovanie žiakov učilišťa, žiakov odborného učilišťa, žiakov strednej školy</u> a študentov vysokej školy“ (§ 3 písm. a) zákona č. 124/2006 Z. z.). Zamestnávateľ je právnická osoba alebo fyzická osoba, „u ktorej sa uskutočňuje <u>praktické vyučovanie žiakov a študentov</u>“ (§ 2 písm. za) zákona č. 355/2007 Z. z.). Zamestnanec je „<u>žiak učilišťa, žiak odborného učilišťa, žiak strednej školy pri praktickom vyučovaní</u> a študent vysokej školy pri praktickej výučbe“ (§ 3 písm. b) zákona č. 124/2006 Z. z.). Zamestnanec je „<u>žiak strednej odbornej školy pri praktickom vyučovaní</u> a študent vysokej školy pri praktickej výučbe“ (§ 2 písm. zb) zákona č. 355/2007 Z. z.).</p> <p>Z uvedených legislatívnych úprav je zrejmé, že zákaz používať karcinogénne faktory, mutagénne faktory a reprodukčne toxické faktory pri výchove a vzdelávaní na stredných školách v NV SR č. 121/2024 Z. z. nie je nová vec, ale sa v legislatíve SR uplatňuje a vyžaduje už veľmi dlhý čas. Žiadna z uvedených legislatívnych úprav neumožňuje orgánom verejného</p>
--	--

	<p>zdravotníctva z týchto zákazov udeľovať výnimku.</p> <p>Z vyššie uvedených dôvodov, ale najmä z dôvodu zabezpečenia ochrany zdravia študentov mladších ako 18 rokov v súvislosti s veľmi významnými negatívnymi vplyvmi na ich zdravie, ktoré môžu mať karcinogénne faktory, mutagénne faktory a reprodukčne toxické faktory uvedené v priloženom zozname chemických látok používaných pri výuke na SZŠ, orgánu verejného zdravotníctva neodporúčame žiadosti SZŠ vyhovieť.</p> <p>ÚVZ SR ani RÚVZ nedáva k legislatíve právny výklad, ale dáva odborné odôvodnené stanovisko.</p> <p><i>Pripravené v spolupráci s MUDr. T. Záborským, PhD., hlavným odborníkom hlavného hygienika SR pre odbor preventívneho pracovného lekárstva (RÚVZ so sídlom v Martine).</i></p>
<p>Pracoviská s RTF, na ktorých bola pred 01.06.2024 schválená manipulácia s KF a MF rozhodnutím RÚVZ - predkladanie návrhov orgánu verejného zdravotníctva</p>	<p>Vyjadrenie ÚVZ SR</p>
<p>V súvislosti so zmenou legislatívnych predpisov pre karcinogénne, mutagénne a reprodukčne toxické látky Vás žiadame o nasledovnú informáciu. Aký je postup, keď v existujúcej prevádzke boli pred 01.06.2024 príslušným RÚVZ schválené činnosti spojené s expozíciou KF a MF a v uvedenej prevádzke sa manipuluje aj s RTF.</p> <p>Je potrebné opätovne požiadať príslušný RÚVZ o schválenie takejto prevádzky, ak sa v nej manipuluje s reprodukčne toxickými látkami vrátane predloženia aktualizovaného posudku o riziku a prevádzkového poriadku?</p> <p>Pokiaľ ide o prevádzky, ktoré majú pobočky po celom Slovensku je potrebné požiadať na každom miestne príslušnom RÚVZ</p>	<p>Áno – Ak pred 01.06.2024 bolo pre pracovisko vydané rozhodnutie o činnosti spojenej s expozíciou pri výrobe, spracovaní, manipulácii, skladovaní a zneškodňovaní chemických karcinogénov a mutagénov na pracovisku podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. a na pracovisku sa vyskytuje aj expozícia reprodukčne toxickým faktorom, je potrebné opätovne podať návrh na vydanie rozhodnutia podľa v súčasnosti platnej legislatívy. Nakoľko v predchádzajúcom rozhodnutí expozícia reprodukčne toxickým faktorom zohľadnená nebola, je potrebné do 31.12.2024 podať nový návrh na vydanie rozhodnutia podľa § 13 ods. 4 písm. i) zákona č. 355/2007 Z. z. Z vyššie uvedeného dôvodu je potrebné aktualizovať aj posudok o riziku a prevádzkový poriadok.</p> <p>Áno – RÚVZ v SR v zmysle § 6 ods. 3 písm. g) zákona 355/2007 Z. z. rozhodujú o návrhoch podľa § 13 vo svojich územných obvodoch (§ 6 ods. 1</p>

<p>o schválenie?</p> <p>V prípade uvedenom v predchádzajúcom bode by nepostačovalo schválenie za spoločnosť, teda na jedno IČO, nie za každú prevádzku, ktorá je v samotnej podstate identická len sa nachádza v rámci celého Slovenska?</p> <p>Pre pracoviská, na ktorých sa manipuluje s reprodukčne toxickými látkami, na ktorých bola pred 01.06.2024 schválená manipulácia s KF a MF rozhodnutím RÚVZ, musí byť opätovne podaná žiadosť o schválenie manipulácie s RTF s príslušným poplatkom?</p>	<p>zákona č. 355/2007 Z. z.).</p> <p>Nie – RÚVZ v SR v zmysle § 6 ods. 3 písm. g) zákona 355/2007 Z. z. rozhodujú o návrhoch podľa § 13 vo svojich územných obvodoch (§ 6 ods. 1 zákona č. 355/2007 Z. z.). Keďže vydanie predmetného rozhodnutia je v kompetencii jednotlivých RÚVZ, nie je možné vydať jedno rozhodnutie s pôsobnosťou pre SR. Taktiež každé pracovisko má svoje špecifiká, na ktoré je potrebné pri vydávaní rozhodnutia prihliadať.</p> <p>Áno – Nakoľko bude vydávané rozhodnutie na základe nových skutočností a rozhodnutie je vydávané v režime zákona č. 71/1967 Z. z. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov, je potrebné podať nový návrh na vydanie rozhodnutia spolu so zaplatením správneho poplatku podľa zákona č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov. Správny poplatok je možné znížiť elektronickým podaním prostredníctvom ÚPVS (slovensko.sk/Všeobecná agenda).</p>
---	--

Prípravil: Odbor preventívneho pracovného lekárstva ÚVZ SR
Bratislava, 21.10.2024